

Archeologienota Tielt Azalealaan

Verslag van Resultaten

Bert ACKE en Maarten BRACKE

10-5-2017

Titel: Archeologienota Tielt Azalealaan

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke en Maarten Bracke

Projectcode bureauonderzoek: 2017C336

Intern projectnummer: 2017.039

Locatiegegevens: Tielt, Azalealaan – Georges Pannemaekerstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 76300 en Y: 188845; X: 76437 en Y: 188762

Kadastergegevens: Tielt, afdeling 1, sectie A, perceel nr. 896G, 901G en 899M (zie figuur 7)

Topgrafische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog) en Martijn Vandevelde (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 28/04/2017

© Maarten Bracke, p/a Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	<u>4</u>
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	6
<u>2.</u>	<u>BUREAUONDERZOEK</u>	<u>7</u>
2.1.	HUIDIGE TOESTAND	7
2.2.	GEPLANEDE WERKEN	9
2.3.	LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1.	TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2.	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3.	BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4.	GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4.	HISTORISCHE SITUERING	18
2.5.	ARCHEOLOGISCHE SITUERING	24
<u>3.</u>	<u>SYNTHESE</u>	<u>26</u>
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	26
3.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	26
3.3.	VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	27
3.4.	VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	28
3.5.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	28
<u>4.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	<u>30</u>
<u>5.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>31</u>
<u>6.</u>	<u>BIJLAGES</u>	<u>32</u>

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Tielt Azalealaan, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaarde gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied, de directe omgeving en van de stad Tielt in het algemeen werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie wordt gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en worden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein bevindt zich tussen de Azalealaan en de Georges Pannemaekerstraat. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 8515m². Op het terrein bevinden zich momenteel een stalling en een opslagplaats met een oppervlakte van respectievelijk 199m² en 49m². De rest van het terrein is ingenomen als weiland, ingedeeld door lage omheiningen.

Figuur 1 Huidige toestand gezien vanaf de Azalealaan met zicht naar het oosten (bron: google.be).

Figuur 2 Zicht op de stalling en opslagplaats in de zuidwestelijke hoek van het plangebied (bron: google.be).

Figuur 3 Zicht vanaf de Georges Pannemaekerstraat richting het westen van het plangebied (bron: google.be).

2.2. Geplande werken

De geplande werken omvatten in eerste instantie enkele voorbereidende werken waaronder het slopen van de stalling en de opslagplaats. Ook het vee zal verplaatst worden alvorens de werken worden opgestart.

Nadien zullen op het terrein wellicht 21 nieuwbouwwoningen gebouwd worden (zie figuur 4). Een toegang wordt voorzien aan de Azalealaan. Deze wegenis bevindt zich ter hoogte van huizen nrs. 10, 11, 12 en 13. Een pad wordt aangelegd vanaf de Georges Pannemaekerstraat om een toegang te creëren tot huizen nrs. 5, 6 en 7. De geplande werkzaamheden omvatten praktisch het volledige terrein.

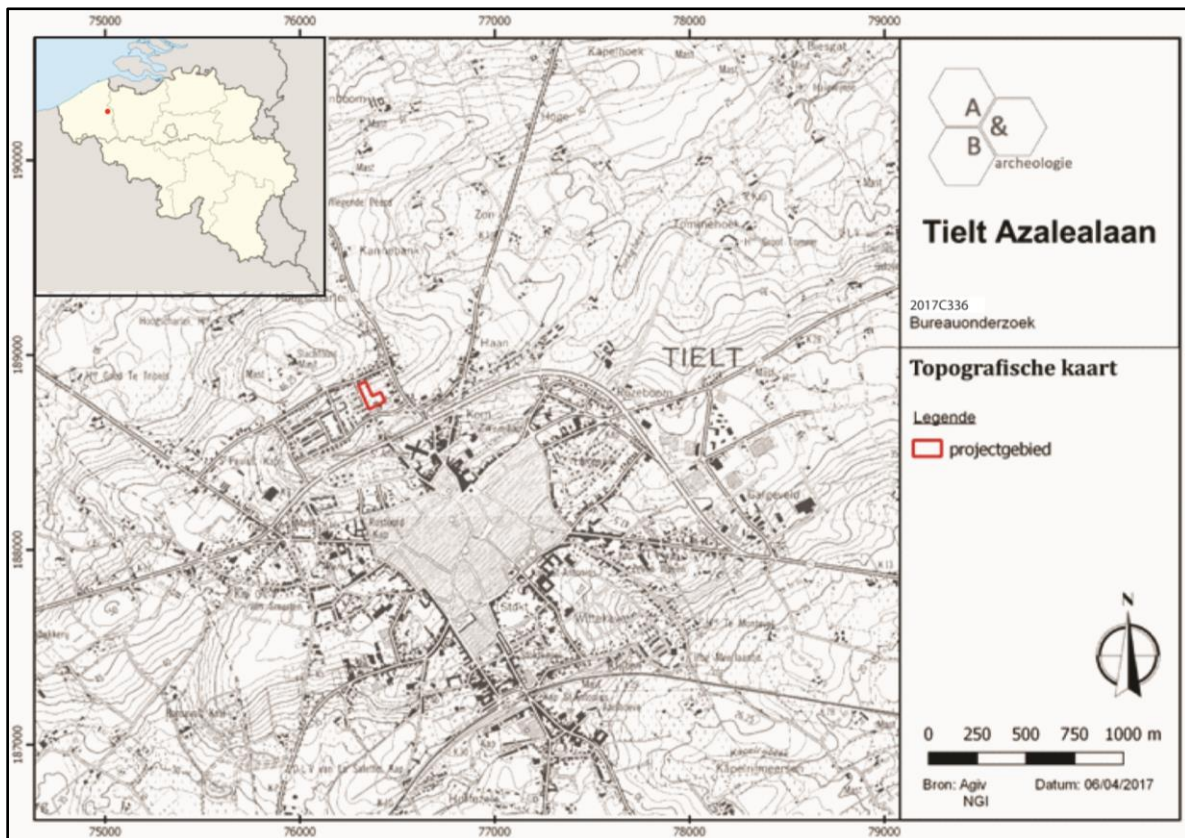
Figuur 4 Uitsnede uit het plan van de geplande werken (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

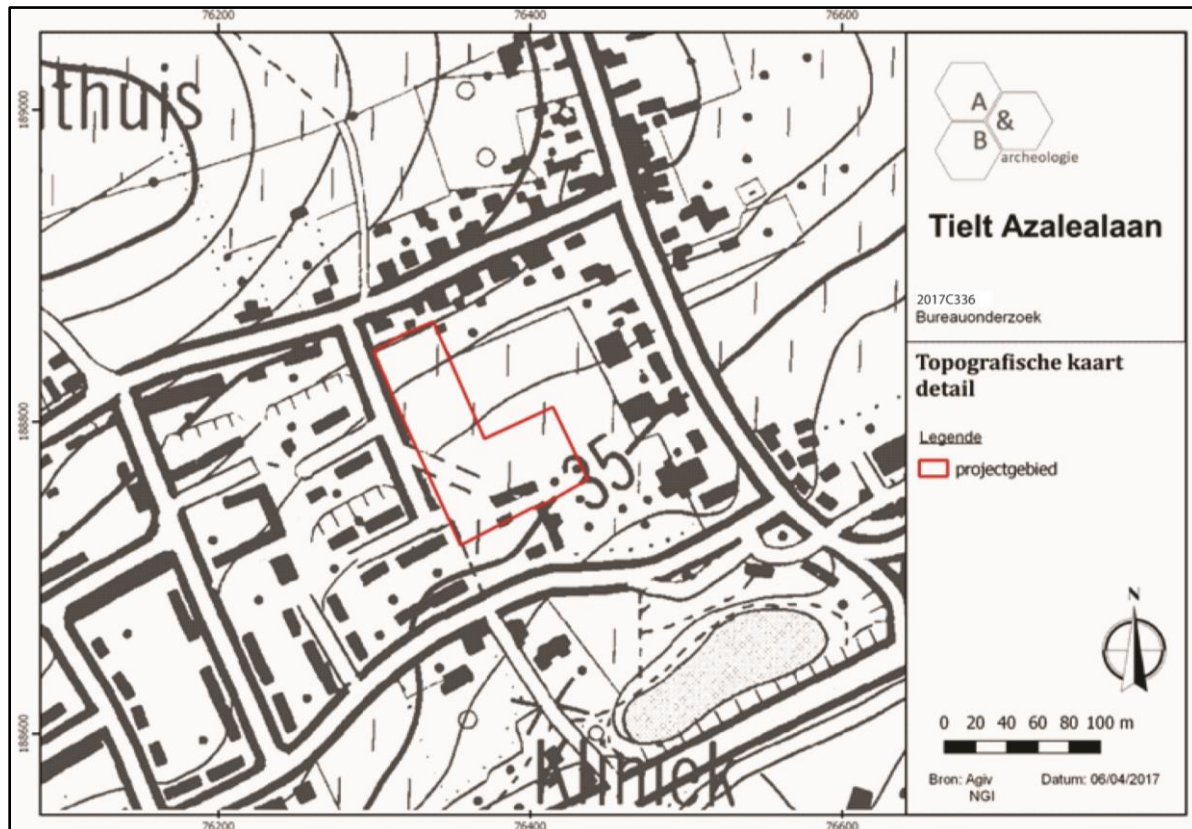
2.3.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich te Tielt. De stad Tielt ligt centraal in het westen van de provincie West-Vlaanderen, tussen de steden Roeselare en Deinze, en circa 25km ten noorden van Kortrijk. Tielt bestaat uit de fusiegemeenten Tielt, Aarsele, Kanegem en Schuiferskapelle.

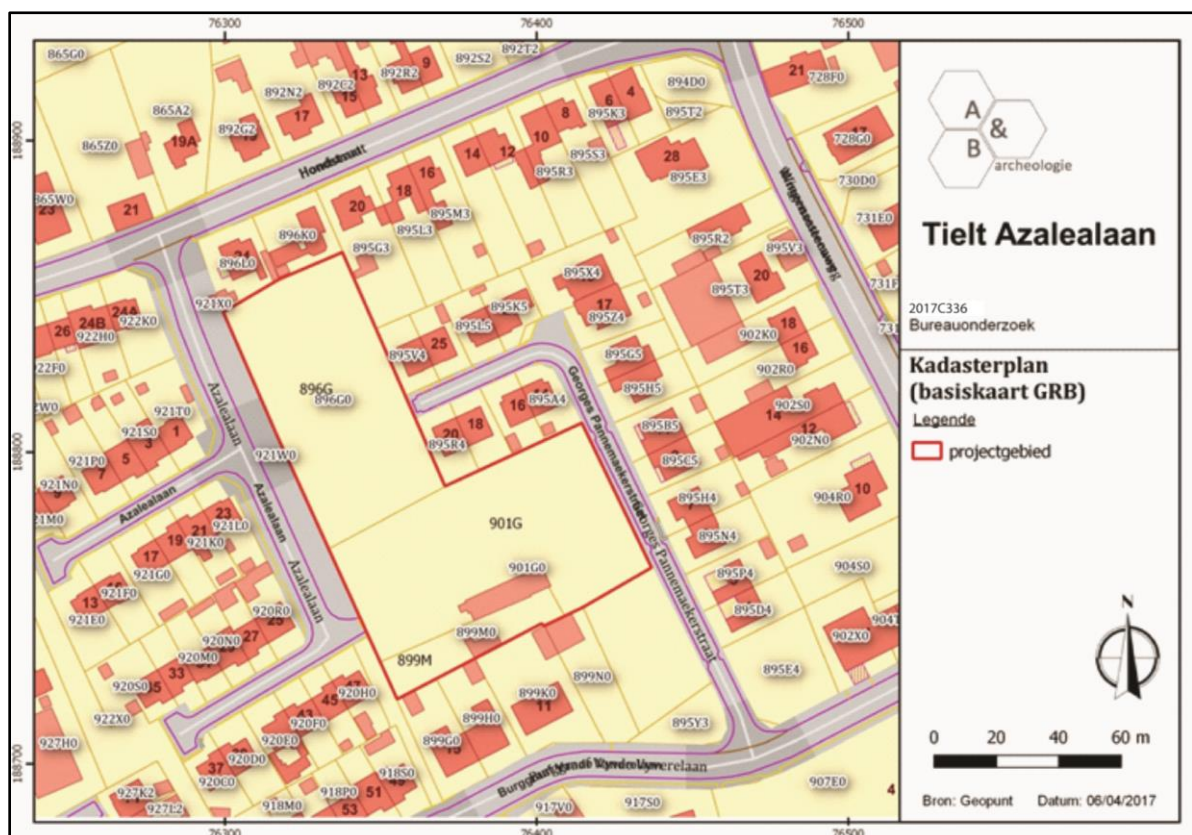
Het plangebied, gelegen aan de Azalealaan en de Georges Pannemaekerstraat, bevindt zich op één kilometer ten noordwesten van het centrum van Tielt. Het terrein wordt langs de noordelijke zijde begrensd door twee huizen gelegen langs de Hondstraat, langs de oostelijke zijde door de Georges Pannemaekerstraat, langs de zuidelijke zijde door de enkele huizen gelegen langs de Burggraaf Vande Vyverelaan en langs de westelijke zijde door de Azalealaan. Kadastraal gezien zijn de percelen terug te vinden onder Tielt, afdeling 1, sectie A, perceel nr. 896G, 901G en 899M.

Figuur 3 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

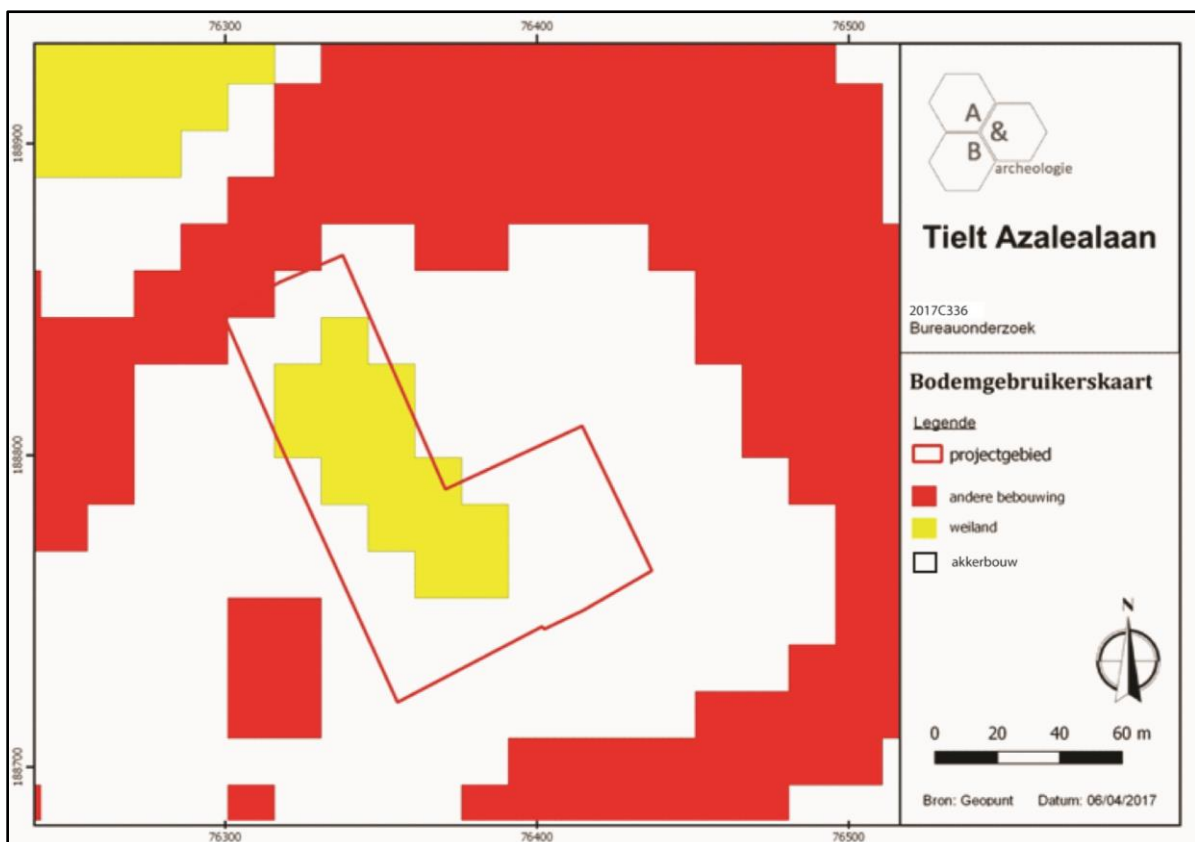

Figuur 4 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 5 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be).

Op de bodemgebruiksk kaart van 2001 staat het gebied onderverdeeld in drie types. Het eerste type wordt aangegeven door middel van de rode inkleuring en betreft 'Andere bebouwing'. Dit type geeft gebieden aan die voor het grootste deel worden bedekt door structuren zoals gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene delen en open bodem, tussen 30 en 80% is verhard. De rode inkleuring bevindt zich in het uiterste noorden en rondom het plangebied. De gele inkleuring, die op een groot deel van het gebied is terug te vinden, wijst op gronden die in gebruik zijn als weilanden. Aan de rand van het plangebied komt een witte inkleuring voor. Deze wijst op akkerbouw. Op het zuidelijke deel van het terrein bevinden zich twee gebouwtjes namelijk een stalling en een opslagplaats. Voorts komt de bodemgebruikerskaart vrij goed overeen met de realiteit.

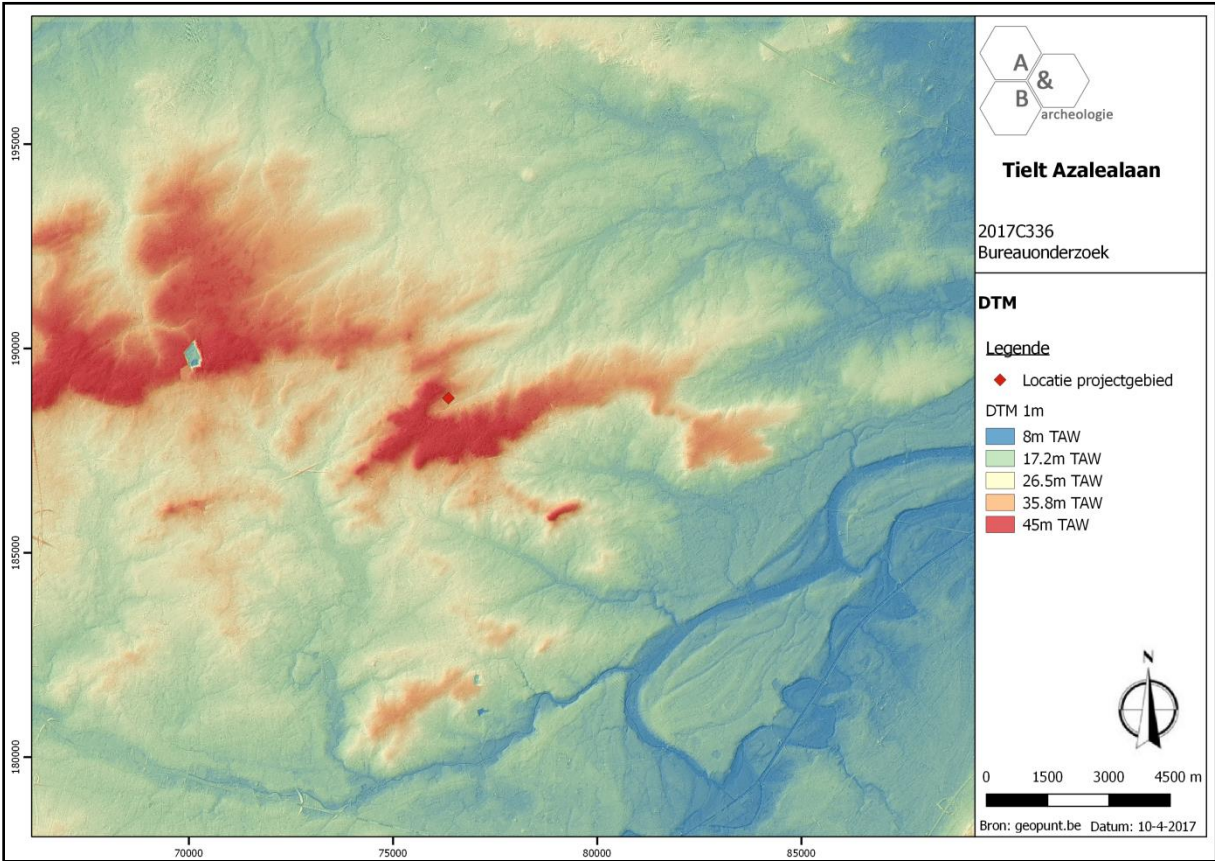
Figuur 6 Zicht op de bodemgebruikerskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

Tielt is gelegen in de zandleemstreek. Het reliëf is sterk golvend met hoogtes die variëren tussen +14m TAW en +51m TAW. De grote hoogteverschillen zijn te verklaren door de ligging van Tielt op een oost-west gerichte cuestarug. Deze is goed zichtbaar op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (zie figuur 9). De *cuesta* van Tielt vormt de overgang tussen de vlakke Vlaamse vallei in het noorden en het lichtgolvende Midden-Vlaanderen in het zuiden.

Het projectgebied ligt net aan de noordrand van deze cuesta. Een 200m ten zuiden van het terrein loopt de Poekebeek. Het terrein zelf helt af van het noorden (+38,5m TAW) naar het zuiden (+35,5m TAW). Het oost-west verloop is iets vlakker, van +35,9m TAW in het westen naar +35,5m TAW in het oosten.

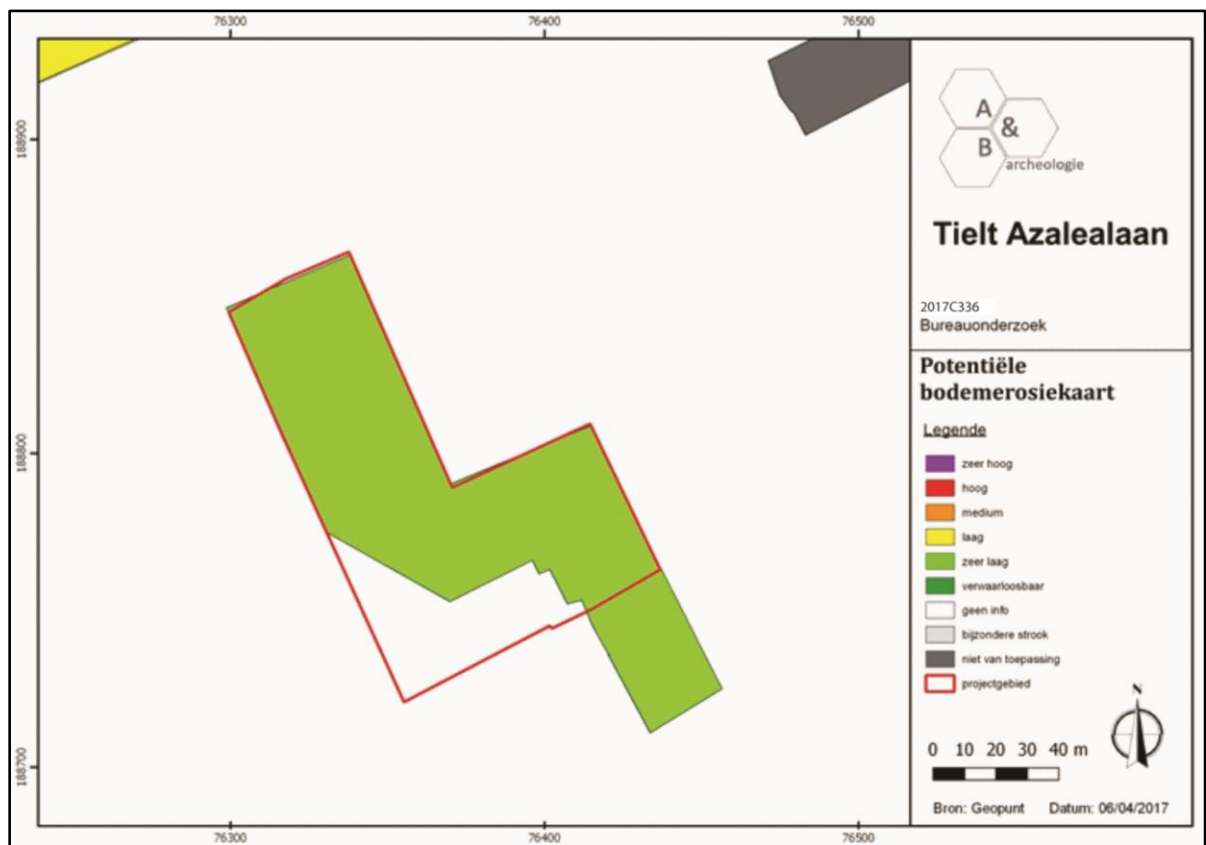
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied ingekleurd met een lichtgroene kleur. Dit komt overeen met een lage erosiegraad.

Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

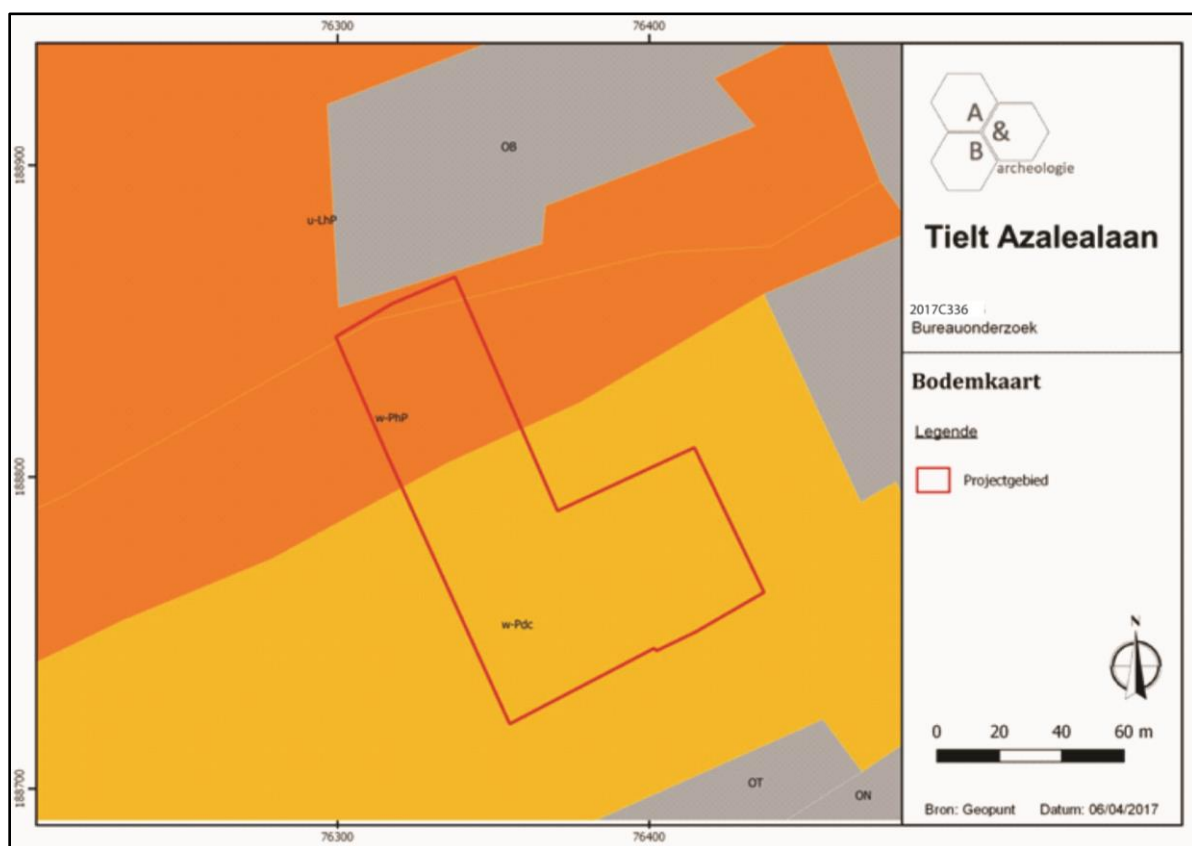
Figuur 8 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV).

Figuur 9 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Binnen de grenzen van het plangebied worden twee bodemtypes aangegeven. Het grootste zuidelijke deel wordt aangegeven als het type w-Pdc. Deze bodem kenmerkt zich als een matig natte, lichte zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Deze bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleem gebied. Het noordelijke deel wordt aangegeven als w-PhP, een natte licht zandleem bodem zonder profielontwikkeling of met een onbepaalde profielopbouw. Deze bodems zijn zeer nat in de winter en de lente en sterk uitdrogend bij onvoldoende neerslag in de zomer. Deze gronden zijn vooral geschikt als weiland.

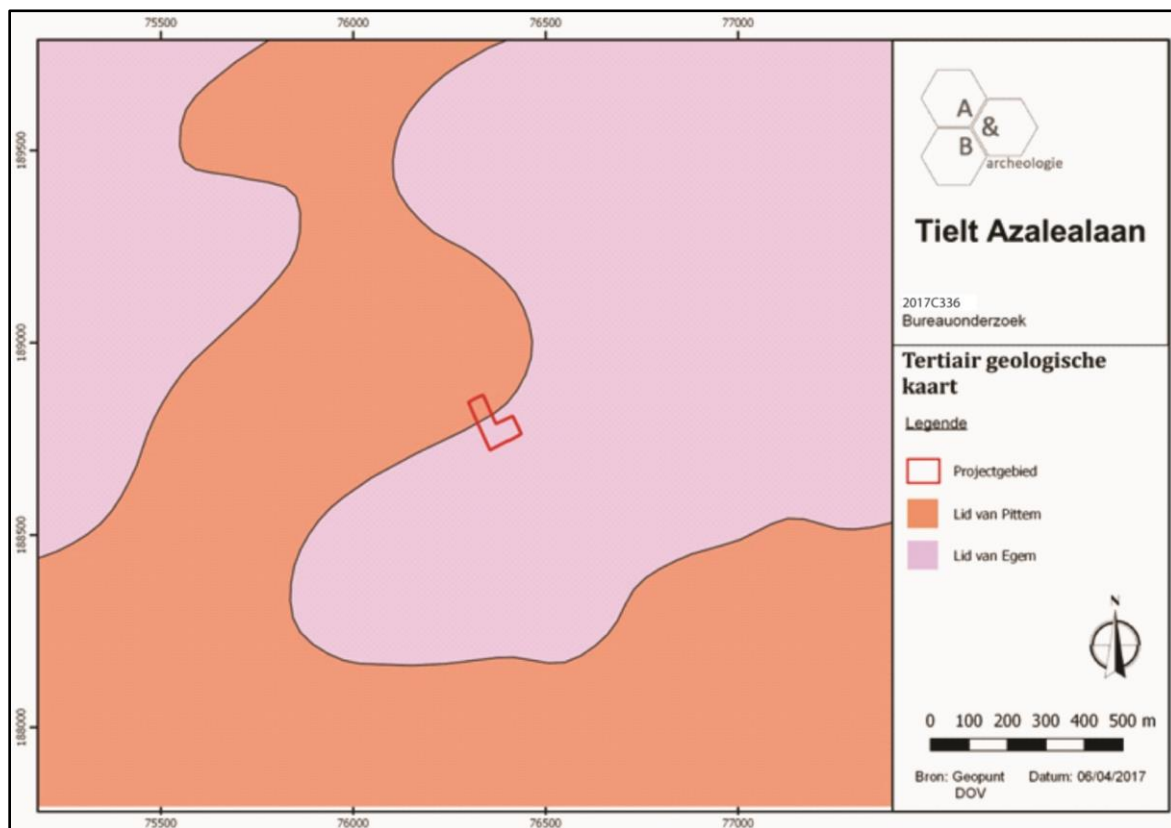
Figuur 10 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

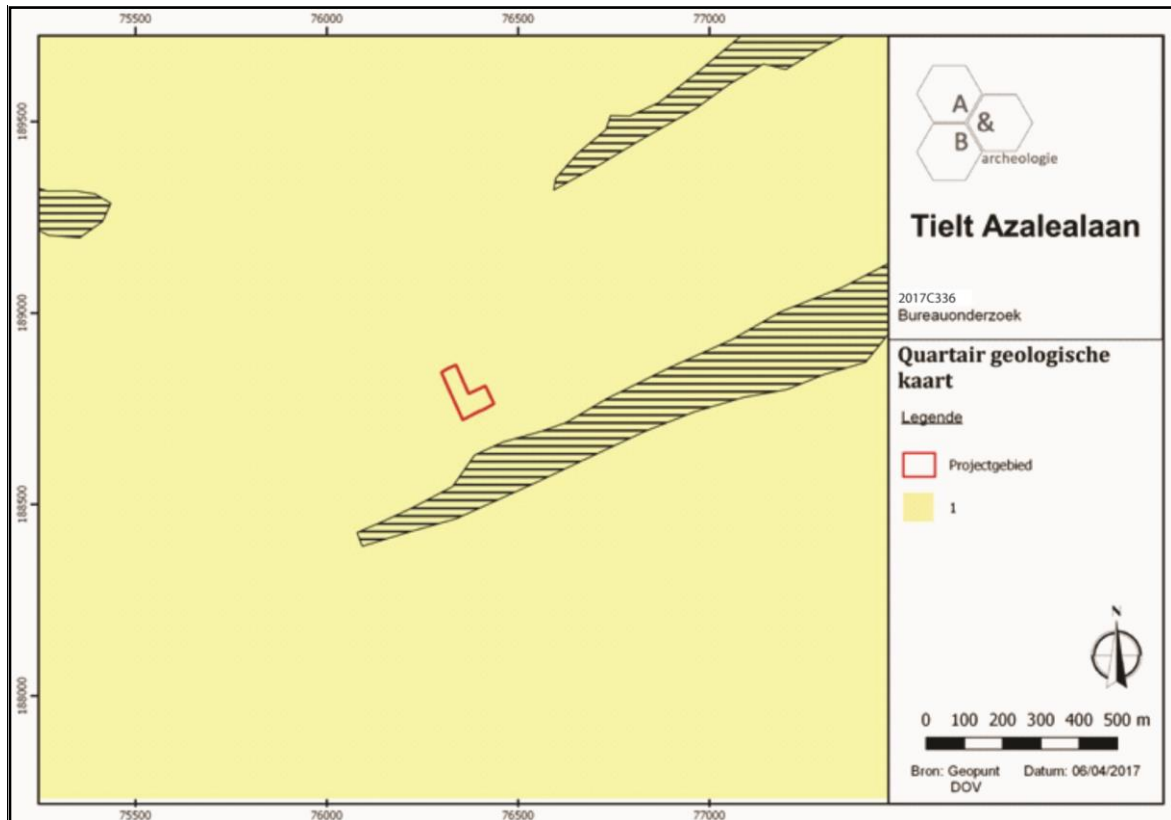
De Tertiair geologische kaart geeft aan dat het projectgebied in het noorden gelegen is in het Lid van Pittem en in het zuiden en tevens het grootste deel, het lid van Egem. Het lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden. Het lid van Pittem bestaat uit een grijsgroene klei, sterk zandhoudend met plaatselijke zandsteenbanken (veldsteen) en is weinig glauconiet- en glimmerhoudend.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het type 1 omschreven als volgt: niet holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. Het betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (code **ELPw**), mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**) aanwezig zijn.

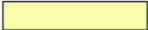
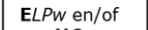
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 11 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

1	
	
	
ELPw en/of HQ	
	
	
	
	
	
	

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

Vermoedelijk is het ontstaan van Tielt te situeren in de Romeinse of vroegmiddeleeuwse periode. De oudste vermelding van Tielt gebeurt in een akte van 1105. Tegen het einde van de 12de eeuw nam de bevolking van Tielt toe. De huidige Sint-Pieterskerk, de hoofdkerk, stamt vermoedelijk uit de 9de of 10de eeuw. Deze is gegroeid uit een Romaanse veldstenen kruiskerk.

De lakennijverheid was in Tielt de voornaamste economische activiteit. Verschillende conflicten in de regio zorgden echter voor een economische recessie vanaf het eind van de 14de eeuw. Ondanks verschillende pogingen om de lakennijverheid nieuw leven in te blazen, stapte men uiteindelijk over op vlaseelt en linnenweverij.

De onversterkte stad moest tijdens de 15de eeuw verschillende malen afrekenen met plundertochten en vernielingen. Tijdens de 16de eeuw nam het bevolkingsaantal dankzij een groei in de stadseconomie toe. Tielt was toen het marktcentrum voor de regionale linnennijverheid. Tijdens de tachtigjarige oorlog kreeg de stad het zwaar te verduren. De oorlog ging gepaard met verschillende verwoestingen en vele inwoners ontvluchtten de stad. De stad herstelde traag tijdens de 17de eeuw.

Tijdens de 18de eeuw kende de stad een heropleving en een bevolkingsexpansie. Dit was onder andere het gevolg van een verbetering van het wegennetwerk. Onder Frans bewind verviel de oude indeling van Tielt-binnen en Tielt-buiten. Tijdens de 19de eeuw werd de lijnwaadproductie steeds belangrijker.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zal de stad, eerder ongewild, een belangrijke rol gaan spelen als hoofdkwartier van het Duitse leger in België. En tijdens de Tweede Wereldoorlog op 26 mei 1940 werd Tielt zwaar gebombardeerd door de Duitse Luftwaffe.

De oudste kaart die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit de 18de eeuw. Op deze kaart wordt op het plangebied weiland en akkerland weergegeven. In het oosten van het plangebied bevindt zich een gebouw. Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is een duidelijke perceelsindeling zichtbaar. Ook hier is het gebied in gebruik als weiland of akkerland. Het gebouwtje aan de oostelijke zijde van het gebied, zoals afgebeeld op de Ferrariskaart staat hier echter niet meer afgebeeld. In het zuiden van het plangebied, net buiten het rode kader staat een gebouwtje afgebeeld. De kaart van Vandermaelen (1846-1854) is wat minder gedetailleerd. Het gebied lijkt door wei- of akkerland ingenomen. De kaart van Popp (1842-1879) toont een gedetailleerde perceelsindeling. Het gebouwtje, zoals reeds te zien was op de Atlas der Buurtwegen, valt nu wel binnen het plangebied.

Op de topografische kaart van 1873 zijn ook gebouwtjes te zien in het zuidelijke deel van het plangebied. Het noordelijke deel staat terug afgebeeld als weiland of akkerland.

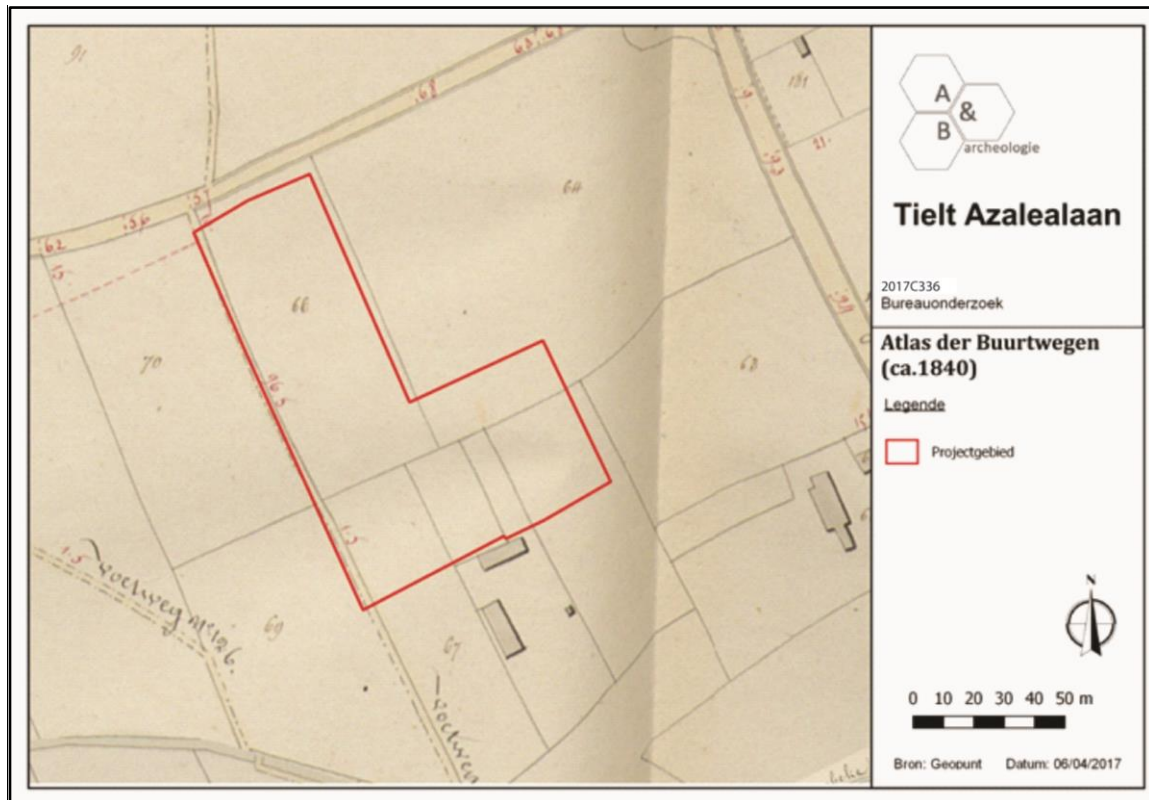
De vroegste luchtfoto betreft een orthofoto uit 1971. De kwaliteit en resolutie is vrij laag maar in het zuiden van het plangebied staat het gebouwtje zoals te zien was op de Atlas der Buurtwegen en de

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122112> (geraadpleegd op 08/04/2017)

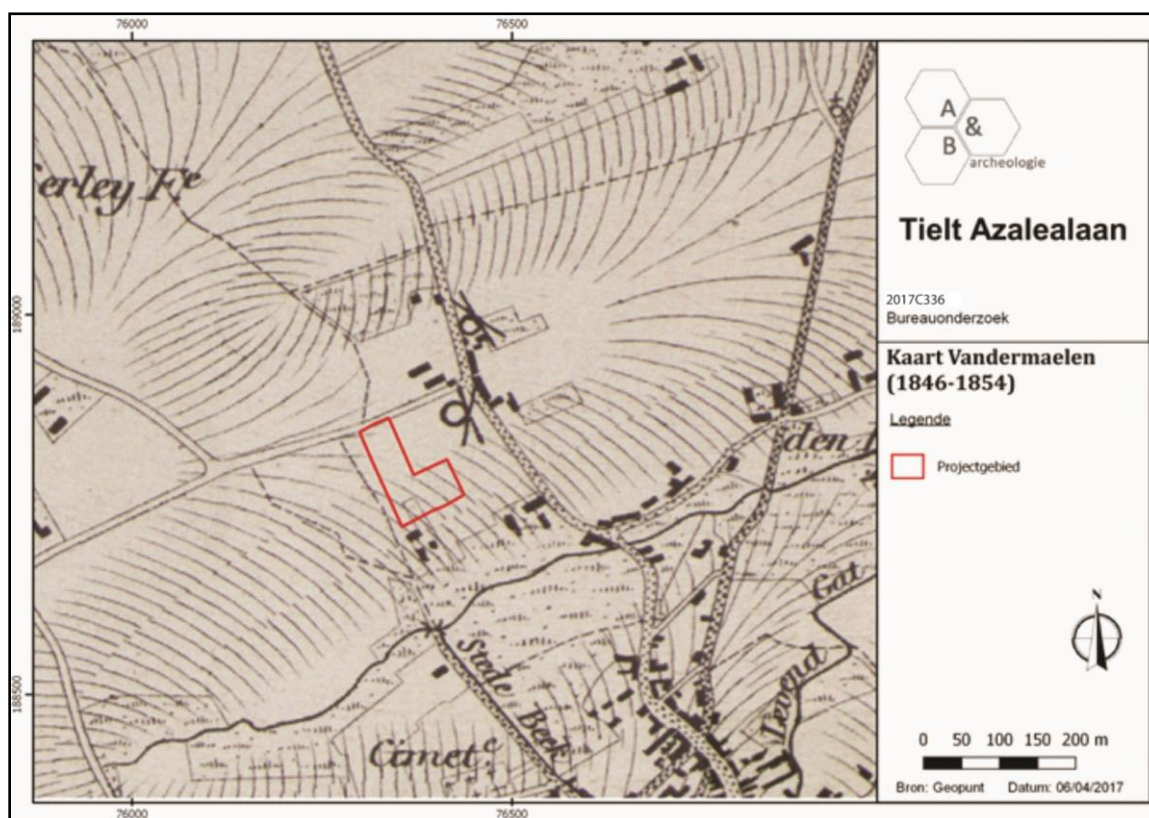
kaart van Popp afgebeeld. Tegen het gebouw aan is een paadje zichtbaar dat richting de Azalealaan in noordwestelijke richting loopt. Het plangebied is in gebruik als akker- of weiland. Op een latere en meer gedetailleerde luchtfoto van 1979-1990 kan bovenstaande waarneming bevestigd worden. In het uiterste zuidwesten van het plangebied zijn twee witte vlekken zichtbaar. Vermoedelijk is dit een plastieken zeil. Op de luchtfoto van 2016 is een zelfde beeld zichtbaar, namelijk een stalling en een kleine opslagplaats in het zuiden van het plangebied met in het westen graanopslag afgedekt met een zeil.

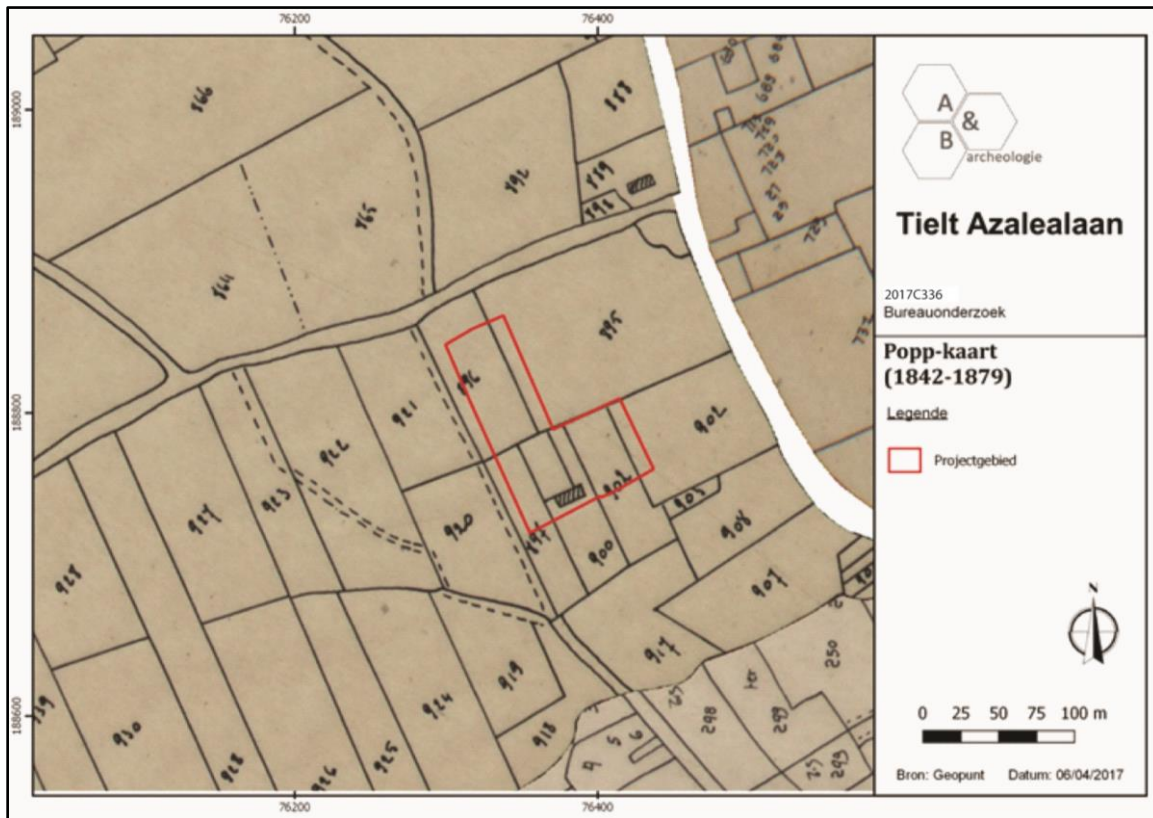
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

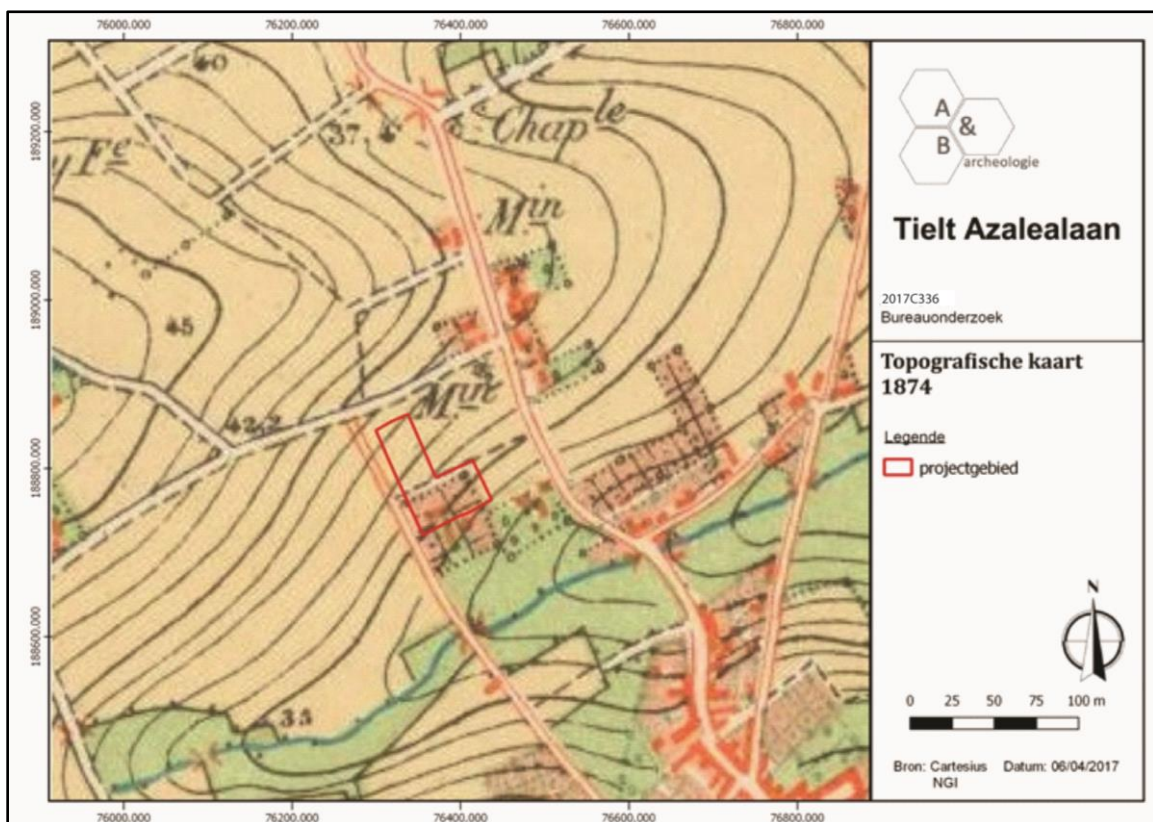
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (1846-1854) (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Popp (1842-1879) (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart (1874) (bron: Cartesius.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het projectgebied een aantal sites aangegeven, die hiernavolgend besproken worden.

Ten zuidwesten van het plangebied, op 1km afstand, werden enkele steentijdvondsten gedaan. Het gaat meer bepaald om CAI ID 76451, Pittem Hellebos. In het kader van een veldprospectie werden daar enkele lithische artefacten verzameld uit het midden-neolithicum. Gelijkaardige vondsten werden gedaan iets ten zuiden van Pittem Hellebos. Het gaat om CAI ID 161487, Pittem Het Hoge. Hier werd ook lithisch materiaal uit het neolithicum verzameld. Een laatste neolithische vindplaats betreft CAI ID 161490, Tielt Ronseval 1. Hier werd ook een vondstenconcentratie neolithisch materiaal waargenomen tijdens een veldprospectie.

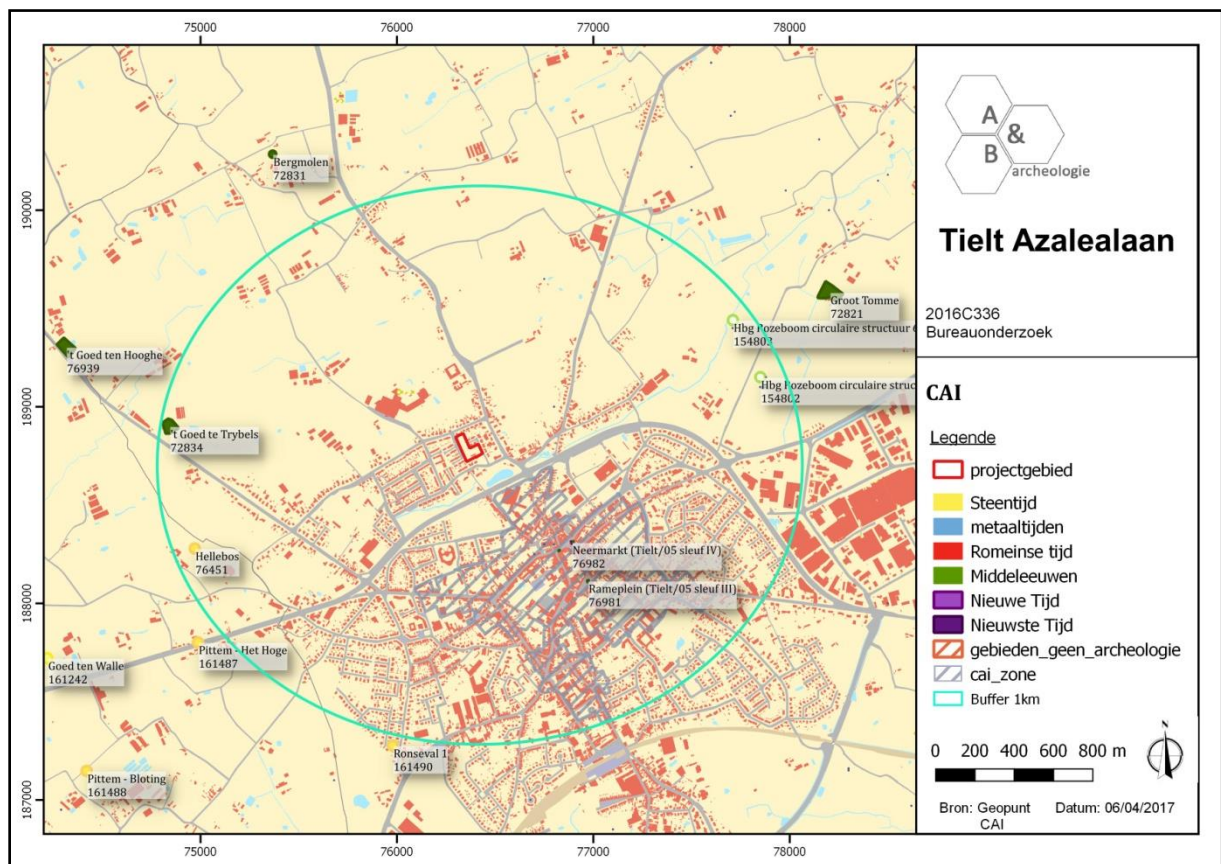
Circa 1 km ten oosten van het plangebied bevinden zich twee bronstijd grafheuvels. Deze werden waargenomen tijdens luchtprospecties⁷. Het gaat enerzijds om CAI ID 154802, Hbg Rozeboom circulaire structuur 609 en anderzijds om CAI ID 154803, Hbg Rozeboom circulaire structuur 610.

In het centrum van Tielt werden middeleeuwse, 17de eeuwse en 18de eeuwse structuren waargenomen tijdens een archeologisch (voor)onderzoek. Het ging meer bepaald om CAI ID 76982, Tielt Neermarkt (Tielt/05 sleuf IV), een onderzoek uitgevoerd door J. Degryse⁸. Door dezelfde persoon werden op CAI ID 76979 aan de Hoogmarkt (Tielt/05 sleuf I) laatmiddeleeuwse lagen en enkele sporen aangesneden die in verband te brengen waren met de ontwikkeling van Tielt als stad. Een laatste site in de binnenstad is CAI ID 76981 aan het Rameplein (Tielt/05 sleuf III), waar onder andere 15de en 16de eeuwse structuren werden aangetroffen. Romeins materiaal werd op deze site verzameld als losse vondst uit een kuil met bouwmetaal.

Een site met walgracht bevindt zich op 1km ten westen van het plangebied (CAI ID 72834). De site wordt aangegeven onder de benaming 't Goed te Trybels.

⁷ Bourgeois J., Meganck J. & Semey J., 1998, p. 75-76.

⁸ Degryse J., 2005.

Figuur 24 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van de bureaustudie kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op basis van de 18de eeuwse Ferrariskaart kan gesteld worden dat het plangebied in die periode als weiland of akkerland in gebruik was. Alleen in het uiterste oosten van het plangebied is een gebouwtje zichtbaar.
- Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen beschikbaar waardoor de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan gestaafd worden.
- De verstoringsgraad van het terrein beperkt zich tot de huidige gebouwen. Verder zijn geen zichtbare verstoringen vastgesteld tijdens het bureauonderzoek. Het projectgebied is steeds in gebruik als weiland of akkerland.
- Vanaf zeker 1840 bevindt zich in het uiterste zuiden een gebouw op het plangebied. Dit gebouwtje komt waarschijnlijk overeen met de stalling die zich binnen het plangebied bevindt.
- Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een matig tot hoge potentiële waarde aan het terrein kan toegeschreven worden. In de omgeving werden verschillende sites aangetroffen gaande van de steentijd, metaaltijden tot de (post)middeleeuwen.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

De geplande werken omvatten de bouw van 21 nieuwbouwwoningen, nutsvoorzieningen en de aanleg van een wegnis. De geplande werken hebben een nefaste impact in de bodem over het volledige plangebied en zullen het potentiële archeologisch erfgoed verstoren. Bovendien kan uit het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen aanwijzingen voor begraven archeologische niveaus of *in situ* aanwezigheid van steentijdartefacten.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet zinvol om uit te voeren en kunnen dus buiten beschouwing genomen worden.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen bodemkundige aanwijzingen voor de aanwezigheid van begraven archeologische niveaus of *in situ* steentijdartefacten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de oppervlakte van het terrein, de geplande werken en de hoge potentiële archeologische waarde is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk.

Het totale terrein is 8515m² groot waarvan 10% oftewel 851m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 213m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 1064m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend, wel bevinden zich in vogelvlucht sporen uit de steentijden, de metaaltijden en de middeleeuwen. In de binnenstad van Tielt werden al enkele sporen aangetroffen gaande van de middeleeuwen tot de 18de eeuw. Er is dus een matig tot hoog archeologisch potentieel voor het terrein. Historische bronnen geven geen dense bewoning aan in de 18de eeuw, uitgezonderd een klein gebouwtje in het uiterste oosten van het plangebied. Vanaf de 19de eeuw wordt dit gebouwtje niet meer weergegeven maar is er wel een ander gebouw in het uiterste zuiden van het terrein zichtbaar. Dit gebouwtje staat heden ten dage nog op het plangebied en doet dienst als stalling.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Het grootste deel van het terrein blijkt uit de bureaustudie onverstoord en steeds in gebruik als weiland. In het uiterste zuiden staat een gebouw en een opslagplaats.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Er zijn geen gegevens bekend over eventuele landschappelijke factoren en de bewaringstoestand van eventuele archeologische sporen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken omvatten de bouw van twintig nieuwbouwwoningen, nutsvoorzieningen en een wegenis. Het volledige plangebied zal daarbij grondig verstoord worden.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de direct omliggende sites is de kans op het aantreffen van archeologische sporen reëel. Sporen uit de metaaltijden of middeleeuwen kunnen verwacht worden.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dienen de bestaande gebouwen (stalling en opslagplaats) gesloopt te worden tot op het huidige maaiveldniveau. Ook het vee, indien aanwezig, dient verplaatst te worden.

Na deze werkzaamheden dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Dit onderzoek bestaat uit een 10 sleuven volgens een NO-ZW of een NW-ZO oriëntatie. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Het sleuvenplan houdt rekening met de inplanting van de toekomstige woningen en worden zo veel als mogelijk vermeden. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen.

4. Samenvatting

Het terrein bevindt zich tussen de Azalealaan en de Georges Pannemaekerstraat in de stad Tielt. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 8515m². Op het terrein bevinden zich momenteel een stalling en een opslagplaats van respectievelijk 199m² en 49m² groot. De rest van het terrein is ingenomen als weiland. Kadastraal gezien kan het plangebied als volgt omschreven worden: Tielt, afdeling 1, sectie A, perceel nr. 896G, 901G en 899M.

Binnen de grenzen van het plangebied worden twee bodemtypes aangegeven. Het grootste zuidelijke deel wordt aangegeven als het type w-Pdc. Deze bodem kenmerkt zich als een matig natte, lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleem gebied. Het noordelijke deel wordt aangegeven als w-PhP, een natte licht zandleem bodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Deze bodems zijn zeer nat in de winter en de lente en sterk uitdrogend bij onvoldoende neerslag in de zomer. Deze gronden zijn vooral geschikt als weiland.

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend, wel bevinden zich enkele sites op vogelvlucht. Zo werden enkele bronstijd grafheuvels gevonden ten oosten van het plangebied. Ten westen werden steentijd vondsten aangetroffen. In de binnenstad van Tielt werden middeleeuwse en postmiddeleeuwse vondsten gedaan. Er is dus een vrij hoog archeologisch potentieel voor het terrein. Historische bronnen geven een geringe bewoning aan van de 18de tot midden 20ste eeuw. Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen gekend.

De geplande werken omvatten in eerste instantie enkele voorbereidende werken waaronder het slopen van de bestaande stalling en opslagplaats. Ook het vee, indien aanwezig, dient verplaatst te worden. Nadien zullen op het terrein 21 nieuwbouwwoningen ingepland worden samen met een wegenis.

De geplande werken zullen het volledige bodemarchief verstoren binnen het plangebied. Op basis van deze gegevens dient een verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven over het volledige terrein. Het verder onderzoek dient te gebeuren in een uitgesteld traject aangezien de initiatiefnemer nog geen overeenkomst heeft met de huidige eigenaar van de gronden. Er is op het moment van schrijven nog geen betredingsrecht mogelijk.

5. Bibliografie

- www.cartesius.be
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- www.geopunt.be
- www.google.be
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- www.NGI.be
- BOURGEOIS J., MEGANCK J. & SEMEY J., 1998, Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, in: *Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5*, pp. 75-76 Gent.
- DEGRYSE J., 2005, *Archeologisch onderzoek in het centrum van Tielt (opgravingsverslag)*.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de huidige toestand (bron: google.be).....	7
Figuur 2 Zicht op de stalling en opslagplaats in de zuidwestelijke hoek van het plangebied (bron: google.be).....	7
Figuur 3 Zicht vanaf de Georges Pannemaekerstraat richting het westen van het plangebied (bron: google.be).....	8
Figuur 4 Uitsnede uit plan geplande werken (bron: initiatiefnemer).	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be). ...	13
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	12
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 10 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV).	16
Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	18
Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	20
Figuur 16 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	192
Figuur 17 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	203
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	203
Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1974 (bron Cartesius en NGI).	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be)..	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).....	225
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	226
Figuur 24 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	238